

Sygn. akt III Ko 154/19

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2019 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w III Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący Sędzia SO Jacek Gasiński

Protokolant starszy sekretarz sądowy Bożena Wolfram

w obecności Prokuratora Katarzyny Tomczyk

po rozpoznaniu na rozprawie głównej w dniach: 19 sierpnia 2019 roku i 18 listopada 2019 roku

sprawy z wniosku pełnomocnika wnioskodawcy G. S.

o zadośćuczynienie

orzeka:

1. na podstawie art. 8a ust 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2018r. poz. 2099) oddala wniosek;
2. koszty postępowania przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

III Ko 154/19

## UZASADNIENIE

Pełnomocnik wnioskodawcy G. S. złożył do Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim wniosek o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy zadośćuczynienia za okres pełnienia służby wojskowej, do której został powołany za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego – powołując w podstawie prawnej art. 8a w zw. z art. 8 ust. 1 i 2c ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2018r. poz. 2099).

Sąd Okręgowy ustalił, iż w 1982 ówczesne władze państwowe w ramach represji wobec działaczy niepodległościowych, zdecydowały o wysyłaniu opozycjonistów do wojska. Taką formą represji – określaną jako „inteligentna forma internowania” - objęto działaczy opozycyjnych, głównie „Solidarności”, którzy jako rezerwiści trafiali na trzymiesięczne przeszkolenie wojskowe. Na tej samej zasadzie powoływano też „wyselekcjonowanych” poborowych do odbycia zasadniczej służby wojskowej. Osoby takie były typowane przez Wojskową Służbę Wewnętrzną (WSW) w ścisłej współpracy ze Służbą Bezpieczeństwa. Miały to być w pierwszej kolejności osoby, co do których zachodziła pilna potrzeba ich odizolowania. Powyższe założenia organizacyjne wydane w dniu 21 października 1982 roku przez Zastępcę Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego przewidywały dodatkowe sformowanie pododdziałów szkoleniowych i powołanie do czynnej służby wojskowej w dniach 3-4 listopada 1982 roku około 500-600 osób żołnierzy rezerwy - w celu odbycia trzymiesięcznych szkoleń wojskowych oraz około 1000 poborowych do odbycia dwuletniej zasadniczej służby wojskowej. Wytypowane osoby miały zostać powołane do jednostek wojskowych między innymi w C., przy czym powołania dokonywano natychmiastowo. Tak sformowane oddziały poddawać miano intensywnym ćwiczeniom na poligonach.

Zgodnie z zarządzeniem Szefa Sztabu Generalnego z 26 października 1982 roku powołaniu do służby wojskowej podlegali poborowi i żołnierze rezerwy, którzy zostali ujęci w wykazach i są zdolni do służby.

W wykazie osób wytypowanych na opisanych powyżej zasadach znalazł się także G. S., który został powołany do zasadniczej służby wojskowej. Wnioskodawca pełnił tę służbę od 5 listopada 1982 r. do 11 stycznia 1983 r. w 5 Pułku Artylerii w C. a następnie do 14 listopada 1983 r. (kiedy to został zwolniony jako „jedeny żywiciel rodziny”) w 11 Pułku Kolejowym w miejscowości Ł..

dowód: dokumenty załączone do wniosku k. 19-28

G. S. ukończył w 1982 r. naukę w technikum samochodowym w T., od sierpnia 1982 r. podjął pracę w (...) w T. jako mechanik samochodowy. Nie był działaczem Solidarności ani innej organizacji niepodległościowej.

30 kwietnia 1982 r. po obronie pracy dyplomowej, wspólnie z kilkoma kolegami udał się do kawiarni. Tam przy piwie rozmawiali na różne tematy, m. in. o Solidarności, Wałęsie, Kuroniu. Dosiadł się do nich jakiś człowiek, „podsycił” ten temat, po czym pojawiła się milicja i G. S. z kolegami zostali zatrzymani na 48 godzin pod zarzutem głoszenia haseł Solidarności a następnie wnioskodawca został ukarany przez ówczesne Kolegium ds. Wykroczeń. Oprócz tego zdarzenia G. S. nie podejmował żadnej działalności niepodległościowej, był natomiast parę razy wzywany do Komendy Wojewódzkiej Milicji, gdzie proponowano mu podjęcie współpracy z SB. Kiedy odmówił był straszony, że nie zda matury lub, że trafi do „karnej kompanii”. Pomimo tych gróźb wnioskodawca nie podjął współpracy.

dowód: zeznania wnioskodawcy k. 45, 97, kopia Świadcstwa Dojrzałości k. 59-62, kopia umowy o pracę k. 63, decyzja k. 29, informacja z IPN k. 31-42.

Sąd zważył co następuje.

Zgodnie z treścią art. 8a ust 1 powołanej ustawy osobie, która w okresie od dnia 1 listopada 1982 roku do dnia 28 lutego 1983 roku pełniła czynną służbę wojskową, do której odbycia została powołana **za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego**, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę.

W orzecznictwie Sądów Apelacyjnych jak i Sądu Najwyższego konsekwentnie prezentowany jest pogląd (w pełni akceptowany przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim), iż za „działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego” uznaje się jedynie świadome podejmowanie czynności zmierzających do odzyskania przez Polskę pełnej suwerenności, niezawisłości i samostanowienia. Inne przejawy nieposłuszeństwa czy oporu wobec ówczesnej władzy a tym bardziej same wypowiedzi krytykujące ustroj i wyrażające przekonania polityczne, nie stanowią jeszcze „działalności niepodległościowej” w rozumieniu ustawy lutowej. Ustawa nie przewiduje zatem odszkodowania czy zadośćuczynienia za wszelkie szkody i krzywdy, w tym wynikające z nadużycia władzy organów PRL, doznane w czasie obowiązywania poprzedniego systemu, stanowi wyraz potrzeby swego rodzaju nobilitacji osób, które prowadziły rzeczywistą działalność niepodległościową (por. np. wyroki Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 11. 12. 2011 – Lex nr 1129762, we Wrocławiu z 14. 11. 2012 - Lex nr 1293164, czy w Białymstoku z dnia 26. 10. 2017 r. Lex nr 2437816 czy też Postanowienie Sądu Najwyższego z 6. 02. 2019 r. – Lex nr 2617340).

Ostatnie z powołanych wyżej orzeczeń wskazuje też jednoznacznie, iż sam fakt znalezienia się na wykazie i powołania do odbycia służby wojskowej w sposób wyżej opisany nie daje podstaw do stwierdzenia, że było to związane z działalnością opozycyjną – co do zasady fakt ten działalność tę jedynie w jakiś sposób uprawdopodobnia.

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy podnieść należy, iż sam wnioskodawca jednoznacznie zeznał, iż nie prowadził żadnej działalności opozycyjnej ani nawet nie należał do żadnej organizacji działalność taką prowadzącej. Został wprawdzie zatrzymany w dniu 30 kwietnia 1982 r. ale jedynie za wypowiedziane w kawiarni, przy piwie, słowa krytyki pod adresem ówczesnego ustroju czy też wyrażające sympatię dla działaczy Solidarności. Brak również w archiwach IPN jakichkolwiek (poza aktami paszportowymi) dokumentów dotyczących wnioskodawcy,

co potwierdza, iż nie był on „w kręgu zainteresowań SB”. Zeznania wnioskodawcy dają natomiast podstawę do przyjęcia, iż to, że znalazł się na liście osób wytypowanych do służby wojskowej było przejawem nadużycia władzy przez funkcjonariuszy SB, niezwiązanej z jego działalnością opozycyjną, ale będącej swego rodzaju zemstą na odmowę współpracy.

Mając na uwadze powyższe rozważania i ustalenia Sąd uznał, iż wnioskodawca doznał niezасłużonych krzywd w wyniku działania systemu PRL i zachował się godnie odmawiając współpracy z funkcjonariuszami tego systemu, jednak krzywdy te nie były związane z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, gdyż działalności takiej w istocie nie prowadził. Z tego względu Sąd uznał, iż nie są spełnione przesłanki z art. 8a ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, wobec czego wniosek o zadośćuczynienie oddalił.